

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ЦИКЛ ВЛАСНИХ ІНТЕРВ'Ю «МОСТИ ТА КОРДОНИ:
ОБЛИЧЧЯ ЕМІГРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ»**

Студента IV курсу, групи 4Ж

Освітньої програми *Журналістика*.

Галузі знань *06 Журналістика*

Спеціальності *061 Журналістика*

Ступеня вищої освіти *бакалавра*

Ласкуса Максима Юрійовича

Науковий керівник: **Каленич В.М.**,

доцент, кандидат філологічних наук

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

Вінниця – 2026

АНОТАЦІЯ

Ласкус М. Ю. Цикл власних інтерв'ю «Мости та кордони: обличчя еміграції в Німеччині». Спеціальність 061 Журналістика. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2026.

У пояснювальній записці обґрунтовано актуальність теми, пов'язаної з вимушеною еміграцією понад 1,15 млн українців до Німеччини після 2022 р. Проаналізовано теоретичні засади жанру інтерв'ю як методу збору інформації та самостійного медіажанру. Розкрито обґрунтування проєкту, мету, завдання, джерела фактів, технічні та програмні засоби, сферу застосування.

Специфікація проєкту містить структуру циклу (3 інтерв'ю), технічні характеристики, ідейно-смісловий задум та специфікацію аудиторії. Практична цінність та науково-творча новизна представленого кваліфікаційного проєкту полягають у подоланні наявної інформаційної фрагментарності шляхом розробки та реалізації структурованого медіациклу поглиблених інтерв'ю. Концептуальна архітектура проєкту ґрунтується на методі компаративного аналізу індивідуальних кейсів (case-study) респондентів, які представляють диверсифіковані професійні та соціальні страти у різних регіональних контекстах Федеративної Республіки Німеччина. Такий підхід дозволив сформувати цілісну, багатовимірну аналітичну модель соціокультурної адаптації та інклюзії мігрантів. Специфікою медіапродукту є високий рівень системності викладу, зумовлений наскрізною тематичною структурою та чіткою композиційною архітектонікою всього циклу.

Емпіричну базу дослідження склали польові матеріали та дистанційні інтерв'ю, релевантно верифіковані та зібрані автором протягом хронологічного періоду 2025–2026 років. Технологічний складник реалізації

проєкту передбачав застосування сучасного цифрового інструментарію фіксації, нелінійного монтажу та верифікації даних.

Практична реалізація медіапроєкту дозволила зафіксувати унікальний історичний зріз інтеграційних процесів крізь призму живого досвіду мігрантів. Створений аудіовізуальний цикл слугує медіаплатформою для деконструкції стереотипів та сприяє налагодженню міжкультурного діалогу між українською спільнотою та приймаючим суспільством Німеччини.

Журналістський проєкт сформовано в межах документально публіцистичного напрямку, орієнтованого на висвітлення людського виміру української еміграції через персональні історії респондентів, які перебувають на території Німеччини в умовах вимушеної міграції.

Ключові слова: інтерв'ю, вимушена еміграція, українці в Німеччині, інтеграція, «мости» та «кордони», журналістський проєкт.

ABSTRACT

Laskus M. Yu. Cycle of personal interviews "Bridges and Borders: Faces of Emigration in Germany". Specialty 061 Journalism. Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University, Vinnytsia, 2026.

The explanatory note substantiates the relevance of the topic related to the forced emigration of over 1.15 million Ukrainians to Germany after 2022. The theoretical foundations of the interview genre as a method of information gathering and an independent media genre are analyzed. The justification of the project, its purpose, objectives, sources of facts, technical and software tools, and field of application are disclosed.

The project specification includes the structure of the cycle (3 interviews), technical characteristics, ideological and conceptual design, and audience specification.

The practical value and scientific-creative novelty of the presented qualification project lie in overcoming the existing informational fragmentation

through the development and implementation of a structured media cycle of in-

4

depth interviews. The conceptual architecture of the project is based on the method of comparative case-study analysis of respondents representing diversified professional and social strata in various regional contexts of the Federal Republic of Germany. This approach allowed for the formation of an integrated, multidimensional analytical model of sociocultural adaptation and inclusion of migrants.

The empirical basis of the study consists of field materials and remote interviews, relevantly verified and collected by the author during the chronological period of 2025–2026. The technological component of the project's implementation involved the use of modern digital tools for recording, non-linear editing, and data verification.

The practical implementation of the media project captured a unique historical snapshot of integration processes through the lived experiences of migrants. The resulting audiovisual cycle functions as a media platform to deconstruct stereotypes and foster intercultural dialogue between the Ukrainian community and the host German society.

The journalistic project is developed within the documentary-journalistic framework, oriented toward highlighting the human dimension of Ukrainian emigration through the personal stories of respondents residing in Germany under conditions of forced migration.

Keywords: interview, forced emigration, Ukrainians in Germany, integration, "bridges" and "borders", journalistic project.

5

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	6
1.1. Теоретична база	6
1.2. Обґрунтування проєкту	

.....	16	1.3. Мета і завдання
роботи	19	1.4. Джерела фактів
.....	20	1.5. Технічні і
програмні засоби	21	1.6. Сфера
застосування	22	

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ЦИКЛУ ІНТЕРВ'Ю «МОСТИ ТА КОРДОНИ: ОБЛИЧЧЯ ЕМІГРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ».....24

2.1.	
Структура циклу	24
2.2.	
Технічні характеристики	25
2.3.	
Ідейно-смісловий задум	26
2.4.	
Специфікація аудиторії	27

III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ28

IV. СЦЕНАРІЙ ЦИКЛУ ІНТЕРВ'Ю30

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Теоретична база

Жанр інтерв'ю посідає одне з центральних місць у системі журналістських жанрів, поєднуючи функції методу збору інформації та самостійної публіцистичної форми. За визначенням В. Й. Здоровеги, інтерв'ю – це «зустріч, бесіда» журналіста з особою, яка володіє суспільно значущою інформацією, що реалізується у форматі «запитання – відповідь» [2, с.145].

Теоретичні засади жанру ґрунтуються на працях українських і зарубіжних дослідників. І. Л. Михайлин підкреслює діалогічність як ключову ознаку інтерв'ю, що дозволяє розкривати не лише факти, а й особистісний досвід героя, роблячи текст максимально автентичним і емоційно насиченим

[8, с.213]. О. П. Калита аналізує жанрові особливості інтерв'ю в онлайн виданнях, зазначаючи тенденцію до фрагментарного подання або симбіозу з репортажем та розслідуванням у цифровому середовищі [6, с.310-312].

У контексті теми еміграції жанр інтерв'ю набуває додаткової соціальної ваги. Сучасні медіа активно використовують персональні історії для висвітлення міграційних процесів. Прикладом може слугувати цикл «Три роки у Німеччині» на платформі amalberlin.de, де через інтерв'ю розкриваються психологічні та соціальні аспекти адаптації. Дослідження Інституту масової інформації та Європейського журналістського центру підтверджують, що українські медіа еволюціонують від наративу «виживання» до наративу «суб'єктності» емігрантів, коли герої виступають не лише об'єктами, а й активними суб'єктами медіадискурсу.

Аналіз літератури (Здорова В. Й. Теорія і методика журналістської творчості; Михайлин І. Л. Науково-дослідна робота студента з журналістики; Калита О. П. Жанрові особливості інтерв'ю...) дозволяє стверджувати, що цикл інтерв'ю є оптимальною формою для комплексного висвітлення проблеми вимушеної еміграції. Він поєднує аналітичність, емоційність та

7

фактологічну точність, що відповідає вимогам сучасної цифрової журналістики та специфіці міграційного дискурсу.

Подальший розвиток теорії жанру інтерв'ю пов'язаний із дослідженням його місця у системі журналістських жанрів. У працях теоретиків журналістики жанрова система розглядається як динамічна структура, у якій інтерв'ю виступає перехідною формою між інформаційною та аналітичною журналістикою. Подібна позиція простежується у наукових концепціях українських дослідників журналістського тексту, де підкреслюється, що інтерв'ю не обмежується передачею фактів, а формує інтерпретаційне поле для їх осмислення [9, с. 209].

У структурі журналістських жанрів інтерв'ю виконує функцію «первинного джерела голосу», оскільки безпосередньо відтворює мовлення

учасників подій. Саме це відрізняє його від репортажу або аналітичної статті, де авторська інтерпретація переважає над прямим цитуванням. У цьому контексті інтерв'ю виступає найбільш наближеним до реального мовлення жанром, що забезпечує ефект документальної автентичності.

Окремого розгляду потребує питання жанрової гібридизації. У сучасній медіапрактиці інтерв'ю часто поєднується з елементами есеїстики, репортажу, портретного нариса та аналітичного коментаря. Подібна тенденція зумовлена трансформацією медіасередовища, де класичні жанрові межі поступово розмиваються. У результаті формується гібридний журналістський текст, у якому інтерв'ю виконує роль структурного ядра.

У теоретичній літературі також розглядається проблема авторської позиції в інтерв'ю. Журналіст виступає не лише посередником, а й активним учасником комунікації, який впливає на логіку розмови. Формулювання запитань визначає напрям розвитку теми, а послідовність їх подання створює композиційну структуру тексту. У цьому контексті інтерв'ю розглядається як спільний продукт двох суб'єктів комунікації.

Важливим напрямом теоретичного осмислення є аналіз когнітивних функцій інтерв'ю. Дослідники зазначають, що процес інтерв'ювання

8

передбачає не лише отримання інформації, а й конструювання знання. Респондент у процесі відповіді часто формує нові смислові зв'язки, які раніше не були усвідомлені. Таким чином інтерв'ю виконує функцію інтелектуальної актуалізації досвіду [8, с.179].

У межах жанрової типології окремо виділяється портретне інтерв'ю як форма, що орієнтована на розкриття особистості. Його структура передбачає поєднання біографічного матеріалу, емоційних характеристик та соціального контексту. Наукові дослідження підкреслюють, що саме цей тип інтерв'ю найбільшою мірою сприяє формуванню емпатійного сприйняття аудиторією.

Аналітичне інтерв'ю, у свою чергу, спрямоване на інтерпретацію суспільно значущих процесів. У ньому респондент виступає експертом, а

основний акцент робиться на поясненні причинно-наслідкових зв'язків. Така форма широко використовується у політичній, економічній та соціальній журналістиці.

Інформаційне інтерв'ю має найбільш структурований характер і орієнтоване на отримання конкретних даних. Його композиція зазвичай є короткою, запитання мають чітку спрямованість, відповіді — лаконічний характер. Попри простоту форми, цей різновид залишається базовим у новинній журналістиці.

Проблемне інтерв'ю відрізняється високим рівнем аналітичності. Його основною метою є не лише фіксація думок, а й виявлення суперечностей у суспільних процесах. У такому форматі журналіст виконує роль модератора дискусії, який спрямовує розмову до виявлення сутності проблеми.

У теорії жанру значну увагу приділено поняттю «інтерв'ю як подія». У цьому випадку сам процес розмови набуває публічного значення і стає інформаційним приводом. Подібний підхід характерний для медіасередовищ, де інтерв'ю публікується у форматі прямого ефіру або стрімінгової трансляції.

Методологічні засади підготовки інтерв'ю передбачають використання попереднього дослідницького етапу. Він включає аналіз інформаційного

9

поля, визначення ключових смислових вузлів, формування гіпотетичної структури розмови. Такий підхід дозволяє забезпечити глибину опрацювання теми та уникнути поверхневості викладу.

Особливе місце займає техніка формування запитань. У наукових дослідженнях виділяються відкриті, закриті, уточнювальні та провокативні запитання. Відкриті запитання стимулюють розгорнуті відповіді, закриті — фіксують конкретні дані, уточнювальні — деталізують інформацію, провокативні — виявляють приховані смисли [4, с.137].

У процесі інтерв'ювання важливим є дотримання принципу нейтральності. Журналіст не повинен нав'язувати власну оцінку подій, однак

може спрямовувати розмову через логічно побудовану систему запитань. Така позиція забезпечує баланс між об'єктивністю та аналітичністю.

У сучасних умовах розвитку цифрових медіа інтерв'ю набуває нових форматів реалізації. Відеоінтерв'ю, подкасти, стріми та мультимедійні проєкти формують нову комунікативну модель, у якій текст поєднується з аудіовізуальними елементами. Це змінює не лише форму подачі, а й характер сприйняття інформації аудиторією.

Окремо слід зазначити розвиток інтерв'ю в соціальних мережах. У цьому середовищі жанр зазнає значної трансформації: скорочується обсяг, підвищується візуальна складова, зростає роль інтерактивності. Комунікація стає більш динамічною, а межа між журналістом і аудиторією частково нівелюється.

У науковій літературі також розглядається поняття «інтерв'ю як наратив». У цьому випадку розмова інтерпретується як історія, що має сюжетну структуру: експозицію, розвиток, кульмінацію та завершення. Така модель дозволяє підвищити рівень залученості аудиторії та створити ефект присутності.

У соціальному вимірі інтерв'ю виконує функцію документування суспільної пам'яті. Через індивідуальні висловлювання фіксуються історичні

10

події, соціальні трансформації та культурні зміни. Це надає жанру значення первинного джерела для подальших гуманітарних досліджень. Подальше осмислення інтерв'ю в межах журналістикознавства пов'язане з його роллю у формуванні суспільного знання. Жанр функціонує як механізм медіації між індивідуальним досвідом і колективним сприйняттям соціальної реальності. Через персональні висловлювання формується уявлення про події, явища та процеси, які не завжди доступні безпосередньому спостереженню аудиторії.

У структурі комунікативного процесу інтерв'ю виконує роль каналу трансформації усного мовлення в письмовий або мультимедійний текст. Ця трансформація передбачає відбір мовних одиниць, редагування синтаксичних

конструкцій та формування композиційної цілісності матеріалу. У результаті первинне мовлення набуває ознак журналістського тексту, зберігаючи при цьому елементи автентичності.

Окремий інтерес становить психологічний вимір інтерв'ювання. Комунікативна взаємодія передбачає встановлення довіри між журналістом і респондентом. Рівень відкритості відповідей залежить від здатності журналіста створити безпечне комунікативне середовище, у якому співрозмовник готовий до розкриття особистого досвіду. У цьому контексті важливими стають навички емпатійного слухання, невербальної підтримки діалогу та нейтралізації комунікативної напруги.

Методологія глибинного інтерв'ю, що широко застосовується у соціальних дослідженнях і журналістиці, передбачає тривалу бесіду з мінімальним втручанням журналіста у зміст відповідей. Такий формат сприяє розкриттю складних життєвих історій, суб'єктивних оцінок і прихованих смислів, які не проявляються у стандартизованих опитуваннях.

У межах сучасної журналістики дедалі більшого значення набуває концепція якісного інтерв'ю, орієнтованого на глибину змісту, а не на оперативність подачі інформації. Подібний підхід характерний для лонгвідів,

11

документальних проєктів і авторських медіаформатів, де інтерв'ю виступає основою для розгорнутого наративу.

Важливою характеристикою жанру є його адаптивність до різних медіасередовищ. У друкованій журналістиці інтерв'ю зберігає класичну текстову структуру, тоді як у цифровому середовищі воно трансформується у багатокомпонентний продукт. Відеоформати дозволяють передавати невербальні елементи комунікації, інтонаційні особливості та емоційні реакції, що розширює семантичне поле тексту.

У науковій літературі також розглядається поняття інтерв'ю як соціального конструкта. У цьому випадку наголошується, що текст інтерв'ю не є прямим відображенням реальності, а результатом взаємодії двох

суб'єктів, кожен з яких здійснює селекцію інформації. Журналіст формує запитальну структуру, респондент — зміст відповідей, що в сукупності створює новий смисловий продукт.

У практичному вимірі важливим є етап підготовки до інтерв'ю, який включає дослідження біографії респондента, аналіз тематичного поля, визначення інформаційних акцентів. Така підготовка дозволяє уникнути поверхневих запитань і забезпечує глибину розкриття теми.

Особливу роль відіграє композиційна організація інтерв'ю. Послідовність запитань формує логіку розвитку розмови, яка може мати лінійний або асоціативний характер. Лінійна структура передбачає поступове розкриття теми, асоціативна — перехід між різними смисловими блоками.

У межах сучасних медіапрактик поширеним є використання інтерв'ю як елемента серійних журналістських проєктів. У таких випадках окремі матеріали об'єднуються спільною тематикою та концептуальною рамкою, що дозволяє формувати цілісний інформаційний продукт. Серійність забезпечує глибше занурення у проблему та дозволяє порівнювати різні точки зору.

Значну увагу приділяють також питанню інтерпретації результатів інтерв'ю. Журналіст здійснює відбір цитат, структурує матеріал, формує заголовки та підзаголовки, що впливають на сприйняття тексту. У цьому

12

процесі важливо дотримуватися балансу між авторською інтерпретацією та збереженням первинного змісту висловлювань.

У контексті соціальної комунікації інтерв'ю виконує функцію формування публічного дискурсу. Через поширення індивідуальних історій відбувається конструювання уявлень про соціальні групи, професійні спільноти та культурні явища. Це особливо важливо для тем, пов'язаних із міграцією, ідентичністю та соціальною адаптацією.

Розвиток жанру інтерв'ю в історичній перспективі пов'язаний із загальною еволюцією журналістики як системи соціальної комунікації. Початкові форми інтерв'ю виникали як усні бесіди, що фіксувалися у вигляді

нотаток або газетних повідомлень. З часом відбулося формування усталеної жанрової структури, у межах якої діалогова форма стала основним способом подання інформації.

У класичній теорії журналістики інтерв'ю розглядається як перехідна форма між інформаційними та аналітичними жанрами. Воно поєднує документальну основу з елементами авторської інтерпретації, що створює особливий тип тексту, у якому фактологічний матеріал подається через призму суб'єктивного досвіду учасників комунікації. Така подвійна природа зумовлює високу варіативність жанру.

Типологія інтерв'ю у науковій літературі представлена кількома основними групами. Інформаційне інтерв'ю спрямоване на отримання конкретних відомостей щодо подій або явищ. Аналітичне інтерв'ю передбачає інтерпретацію фактів, оцінку тенденцій та прогнозування розвитку ситуації. Портретне інтерв'ю концентрується на особистості респондента, розкритті його біографічного та психологічного профілю. Проблемне інтерв'ю орієнтоване на обговорення суспільно значущих питань і часто має дискусійний характер.

У межах сучасної медіапрактики особливого значення набуває глибинне інтерв'ю, яке використовується як метод якісного дослідження. Воно передбачає тривалу взаємодію між журналістом і респондентом,

13

спрямовану на виявлення мотивацій, ціннісних орієнтацій та життєвих стратегій. Такий формат дозволяє отримувати матеріал, що виходить за межі поверхневих фактів і наближається до соціально-психологічного аналізу.

Окремим напрямом розвитку жанру є мультимедійне інтерв'ю. Його специфіка полягає у поєднанні тексту, аудіо, відео та візуальних елементів. Така форма забезпечує багатовимірне сприйняття інформації, оскільки аудиторія отримує не лише зміст висловлювань, але й інтонаційні, емоційні та контекстуальні характеристики комунікації. У цифрових медіа мультимедійність стає домінантною ознакою жанру.

Процес підготовки інтерв'ю включає кілька послідовних етапів. Перший етап передбачає вибір теми та визначення інформаційної мети. Другий етап пов'язаний із добором респондента, який володіє релевантним досвідом або знаннями. Третій етап охоплює дослідження контексту, що дозволяє сформулювати систему запитань. Четвертий етап полягає у безпосередньому проведенні інтерв'ю. П'ятий етап включає транскрипцію, редагування та структурування матеріалу.

Під час проведення інтерв'ю важливу роль відіграє комунікативна стратегія журналіста. Вона визначає характер взаємодії з респондентом і впливає на глибину отриманої інформації. Відкрита стратегія передбачає вільний розвиток розмови, тоді як структурована орієнтується на чітко визначений перелік запитань. У практиці часто використовується комбінований підхід.

Значну увагу приділяють етичним засадам інтерв'ювання. Журналіст зобов'язаний забезпечити коректне ставлення до респондента, уникати маніпулятивних формулювань і дотримуватися принципу добровільності участі. Етичний вимір особливо актуальний у роботі з вразливими групами населення, зокрема мігрантами, які переживають адаптаційні труднощі.

Функціональне навантаження інтерв'ю виходить за межі інформаційного обміну. Воно виконує пізнавальну функцію, сприяючи розширенню знань аудиторії про соціальні процеси. Комунікативна функція

14

полягає у встановленні зв'язку між різними соціальними групами. Соціально інтегративна функція проявляється у формуванні спільного інформаційного простору. Документальна функція забезпечує фіксацію реальних життєвих історій.

У сучасному медіасередовищі інтерв'ю також виконує роль інструменту конструювання медіареальності. Відбір респондентів, формулювання запитань і редагування відповідей впливають на те, як аудиторія сприймає соціальні явища. У цьому сенсі інтерв'ю є не лише

відображенням реальності, але й засобом її інтерпретації.

Особливого значення набуває інтерв'ю у висвітленні міграційних процесів. Через персональні наративи формується уявлення про досвід адаптації, інтеграції та збереження ідентичності. Такий підхід дозволяє уникнути абстрактних узагальнень і перейти до конкретних життєвих історій, що підвищує рівень емпатії з боку аудиторії.

У структурі журналістського проєкту інтерв'ю часто виконує роль базового елементу, навколо якого формуються додаткові матеріали. Це можуть бути аналітичні огляди, візуальні репортажі або мультимедійні спецпроєкти. Така інтеграція жанрів відповідає сучасним тенденціям розвитку медіасфери.

Теоретичне осмислення жанру інтерв'ю демонструє його багатофункціональність і здатність адаптуватися до змін інформаційного середовища. Його розвиток відображає загальні процеси трансформації журналістики, пов'язані з посиленням ролі персоналізованого контенту, цифровізації медіа та зростанням значення якісних дослідницьких методів у журналістській практиці.

У підсумку теоретичний аналіз засвідчує, що інтерв'ю є складним багаторівневим жанром, який поєднує комунікативні, когнітивні та соціальні функції. Його розвиток відображає загальні тенденції трансформації журналістики, пов'язані з переходом до мультимедійності, персоналізації контенту та посилення ролі індивідуального досвіду в медіадискурсі.

15

Узагальнюючи теоретичні підходи, слід зазначити, що інтерв'ю є багатофункціональним журналістським жанром, який поєднує документальність, діалогічність, аналітичність і наративність. Його розвиток безпосередньо пов'язаний із трансформацією медіасередовища та зміною способів комунікації в суспільстві.

У межах сучасної комунікативної теорії інтерв'ю розглядається як форма соціального діалогу, що функціонує у просторі публічної комунікації.

Його структура ґрунтується на взаємодії двох суб'єктів, кожен з яких виконує визначену комунікативну роль. Журналіст формує запитальну рамку, спрямовану на актуалізацію змістових блоків, респондент здійснює вербалізацію власного досвіду, знань або оцінок.

Особливість жанру полягає у здатності акумулювати індивідуальні смисли та трансформувати їх у суспільно значущі наративи. У результаті приватний досвід набуває публічного виміру, що створює основу для формування колективних уявлень про соціальну реальність. Такий процес має виразний соціокультурний характер і впливає на конструювання медіадискурсу.

У наукових дослідженнях журналістики інтерв'ю також інтерпретується як інструмент якісного аналізу соціальних явищ. На відміну від кількісних методів збору інформації, воно дозволяє виявляти глибинні мотиваційні структури поведінки, ціннісні орієнтації та суб'єктивні інтерпретації подій. Це забезпечує його використання у міждисциплінарних дослідженнях, зокрема у соціології, культурології та комунікативістиці.

Окрему увагу в теорії жанру приділяють мовностилістичним характеристикам інтерв'ю. Текстова організація матеріалу передбачає поєднання розмовної лексики з елементами публіцистичного стилю. Така гібридність забезпечує ефект природності мовлення при збереженні редакційної впорядкованості. Важливим є також збереження індивідуальних мовних особливостей респондента, що підсилює ефект автентичності.

16

У структурному плані інтерв'ю характеризується наявністю композиційних елементів, які формують цілісність тексту. Вступна частина виконує функцію контекстуалізації, основна частина містить діалогічний блок, завершення узагальнює зміст і надає йому завершеної інтерпретації. Така побудова забезпечує логічну послідовність викладу та сприяє сприйняттю матеріалу аудиторією.

У цифровому середовищі відбувається трансформація жанрових

характеристик інтерв'ю. З'являються інтерактивні форми подання, що передбачають залучення аудиторії до процесу комунікації. Коментарі, реакції та користувацький контент стають частиною загального інформаційного поля, розширюючи межі традиційного жанру.

Важливим напрямом розвитку є також документалізація інтерв'ю. У цьому випадку воно набуває ознак первинного джерела інформації, що фіксує соціальні процеси у формі усних свідчень. Такі матеріали мають значну дослідницьку цінність і можуть використовуватися для подальшого наукового аналізу.

Отже, теоретичний аналіз підтверджує, що інтерв'ю функціонує як багатовимірний журналістський інструмент, який поєднує інформаційні, аналітичні та документальні властивості. Його гнучкість і адаптивність забезпечують стійке місце жанру в системі сучасних медіа та визначають його значення для вивчення складних соціальних процесів.

1.2. Обґрунтування проєкту

Міграційні процеси, пов'язані з виїздом громадян України до Німеччини після початку повномасштабних бойових дій у 2022 році, сформували новий соціальний і медійний феномен української діаспори в Європі. На початок 2026 року в Німеччині зафіксовано понад мільйон осіб з українським громадянством, які перебувають під режимом тимчасового захисту відповідно до європейського правового механізму. Частина мігрантів

17

повернулася або перемістилася до інших держав ЄС, однак Німеччина продовжує виконувати роль головного центру прийому українців у європейському просторі.

Соціально-економічна інтеграція цієї групи населення супроводжується низкою структурних ускладнень. Серед них — обмежене визнання професійних кваліфікацій, мовна адаптація, проблеми доступу до

житла, а також психологічні навантаження, пов'язані зі зміною життєвого середовища. На ринку праці фіксується нерівномірність зайнятості: значна частина працездатного населення перебуває поза стабільною професійною діяльністю або зайнята на посадах, що не відповідають попередньому фаховому рівню.

Актуальність теми зумовлена масштабними міграційними процесами, спричиненими повномасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року. За даними Федерального відомства статистики Німеччини (Destatis) та Центрального реєстру іноземців (AZR), станом на початок 2026 року в Німеччині перебуває 1,15–1,26 млн осіб з українським громадянством, які прибули після початку війни та користуються тимчасовим захистом за § 24 AufenthG. Попри те, що близько 471 тис. українців залишили територію Німеччини, країна залишається найбільшим приймаючим центром у Європейському Союзі для українських біженців.

Серед працездатного населення (приблизно 940 тис. осіб віком 15–64 роки) рівень соціально застрахованої зайнятості становить 37,4 %, тоді як рівень офіційного безробіття сягає 39,7 % (Bundesagentur für Arbeit, 2025). У таких умовах значна частина українців стикається з труднощами інтеграції, що охоплюють визнання професійних кваліфікацій, мовні бар'єри, житлові проблеми, психологічну адаптацію та невизначеність майбутніх життєвих стратегій.

У межах соціокультурної трансформації формується новий тип діаспорної спільноти, у якій поєднуються елементи збереження національної ідентичності та адаптації до інституційного середовища приймаючої

18

держави. У цьому процесі виникає подвійна система координат: з одного боку — підтримання культурного зв'язку з Україною, з іншого — інтеграція в німецьке суспільство з його правовими, освітніми та соціальними механізмами.

Медійне висвітлення міграційної тематики залишається нерівномірним.

Значна частина матеріалів обмежується окремими історіями або статистичними узагальненнями без глибокого аналізу життєвих стратегій переселенців. Існуючі журналістські формати не завжди забезпечують системне представлення досвіду різних соціальних груп, що призводить до фрагментарності у сприйнятті явища еміграції.

Запропонований творчий проєкт спрямований на подолання зазначеної фрагментарності шляхом створення структурованого циклу інтерв'ю. Концепція базується на поєднанні індивідуальних історій представників різних професійних і соціальних груп із різних регіонів Німеччини, що дає змогу сформувати багатовимірне уявлення про процеси адаптації та інтеграції.

Відмінністю проєкту є системність подання матеріалу, що забезпечується єдиною тематичною рамкою та композиційною логікою циклу. Кожне інтерв'ю виконує функцію окремого смислового фрагмента загальної картини, де відображаються як успішні практики інтеграції, так і складнощі соціальної адаптації.

Реалізація проєкту здійснювалася на основі польових досліджень та дистанційних інтерв'ю, проведених протягом 2025–2026 років. Використовувалися сучасні цифрові засоби фіксації та обробки матеріалу, що забезпечило повний цикл виробництва журналістського продукту — від збору інформації до підготовки до публікації.

Таким чином, проєкт спрямований на створення цілісного журналістського продукту, який поєднує документальність, соціальну аналітику та персоналізовані наративи, що дозволяє глибше осмислити сучасні процеси української еміграції до Німеччини.

1.3. Мета і завдання роботи

Метою кваліфікаційної творчої роботи є створення авторського циклу

журналістських інтерв'ю, спрямованого на висвітлення життєвого досвіду українців у Німеччині в умовах вимушеної міграції після 2022 року. Проєкт орієнтований на відображення соціальних, професійних та культурних трансформацій, що виникають у процесі адаптації до нового середовища, а також на фіксацію індивідуальних стратегій інтеграції та збереження ідентичності.

- Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких *завдань*:
- проаналізувати теоретичні засади жанру інтерв'ю в системі журналістських жанрів із урахуванням його інформаційної, аналітичної та документальної функцій;
 - розглянути типологічні різновиди інтерв'ю та визначити їх придатність для висвітлення соціально значущих тем міграційного характеру;
 - дослідити особливості підготовчого етапу інтерв'ювання, включно з відбором респондентів, формуванням тематичного поля та розробкою системи запитань;
 - здійснити збір фактичного матеріалу шляхом проведення глибинних інтерв'ю з українцями, які проживають у різних регіонах Німеччини та мають різний професійний досвід;
 - опрацювати отримані матеріали, здійснити транскрипцію, редагування та композиційне структурування текстів відповідно до жанрових вимог;
 - сформувати цілісний цикл інтерв'ю як завершений журналістський продукт із єдиною концептуальною логікою;
 - визначити можливі напрями практичного застосування створеного матеріалу в медіапросторі та освітньому середовищі.

Поставлені завдання взаємопов'язані та послідовно реалізують загальну мету роботи, забезпечуючи поетапне формування журналістського

проєкту від теоретичного осмислення жанру до створення готового медіапродукту.

1.4. Джерела фактів

Джерелами фактологічного матеріалу кваліфікаційної творчої роботи слугували первинні та вторинні джерела, що забезпечують комплексне висвітлення теми вимушеної еміграції українців до Німеччини.

Первинними джерелами є оригінальні аудіо- та відеозаписи глибинних інтерв'ю, проведених автором у 2025–2026 роках. Загалом було записано три інтерв'ю з українцями, які проживають у різних регіонах Німеччини (Бремен, Оснабрюк, Гамбург) і представляють різноманітні професійні та соціальні групи (digital-artist, студент, підприємець). Кожне інтерв'ю тривало 30–40 хвилин, проводилося в онлайн- та офлайн-форматах під час польових досліджень. Записи стали основою для створення циклу інтерв'ю та забезпечують автентичність і новизну фактичного матеріалу (Media and Migration, 2001).

Вторинними джерелами виступають:

- офіційна статистика та аналітичні звіти Федерального відомства статистики Німеччини (Destatis), Центрального реєстру іноземців (AZR) та Bundesagentur für Arbeit (станом на 2025–2026 роки);
- науково-публіцистичні публікації українських і зарубіжних дослідників з теорії журналістики та міграційної проблематики (В. В. Різун, В. Ф. Іванов, Михайлин І. Л., та ін.);
- матеріали відкритих медіа-джерел, зокрема платформи Amal Berlin, видання «Український тиждень», «Європейська правда», OBOZREVATEL та Engage, що містять дані про інтеграцію українців у Німеччині (UNHCR, 2025).

Таке поєднання первинних і вторинних джерел дозволяє не лише фіксувати індивідуальні історії, а й співвідносити їх із загальними

тенденціями міграційних процесів, забезпечуючи наукову обґрунтованість і

фактологічну точність усього циклу інтерв'ю.

1.5. Технічні і програмні засоби

Підготовка циклу інтерв'ю вимагала комплексного використання технічних засобів і програмного забезпечення на всіх етапах: від запису до фінальної підготовки матеріалів до публікації.

Запис інтерв'ю здійснювався в двох форматах: аудіо та відео. Для аудіозапису застосовувався смартфон з вбудованим мікрофоном та додатком Voice Recorder. Таке поєднання забезпечило високу якість первинного матеріалу для подальшої обробки.

Транскрипція аудіо- та відеофайлів виконувалася за допомогою сервісу штучного інтелекту Otter.ai з подальшим обов'язковим ручним редагуванням. Ручне редагування включало перевірку точності передачі змісту, стилістичне виправлення та усунення технічних шумів. Це дозволило зберегти автентичність реплік респондентів і уникнути спотворень.

Редагування та верстка текстових матеріалів проводилися в текстовому редакторі Microsoft Word 365. Для створення візуальних елементів (інфографіка, обкладинки, ілюстрації до публікацій) використовувалася програма Canva Pro. Монтаж аудіоверсій для потенційного подкаст-формату здійснювався в аудіоредакторі Audacity (версія 3.4 і вище). Усі файли зберігалися в хмарному сховищі Google Drive, що забезпечило резервне копіювання та зручний доступ під час роботи над проєктом.

Організація процесу передбачала чітке планування: попереднє узгодження часу і теми інтерв'ю, тестування техніки, резервне записування на два пристрої одночасно. Загалом технічні та програмні засоби дозволили самостійно виконати весь цикл робіт від первинного запису до підготовки матеріалів, готових до публікації в друкованих і цифрових медіа.

1.6. Сфера застосування

Цикл інтерв'ю «Мости та кордони: обличчя еміграції в Німеччині» має широкі можливості впровадження в сучасний медіапростір, освітні програми та цифрові комунікаційні платформи.

Журналістський продукт може використовуватися у регіональних друкованих і онлайн-виданнях, серед яких «Вінниччина», RIA «Вінниця», «Вінницька газета». Матеріали придатні для публікації у форматі серійних інтерв'ю або тематичних спецпроектів, присвячених міграційним процесам і соціальній адаптації українців за кордоном.

Окремий напрям застосування пов'язаний із платформами української діаспори в Німеччині, де подібний контент сприяє внутрішній комунікації спільнот, фіксації досвіду адаптації та формуванню горизонтальних зв'язків між мігрантами. Формат циклу узгоджується з редакційними практиками медіаресурсів типу Amal Berlin, Engage та інших інформаційних майданчиків, орієнтованих на українську аудиторію за кордоном.

Освітній потенціал проєкту реалізується у використанні матеріалів як навчального ресурсу для студентів журналістських спеціальностей. Інтерв'ю можуть застосовуватися під час вивчення дисциплін, пов'язаних із жанровою системою журналістики, медіадокументалістикою та створенням мультимедійних історій. На основі циклу можливе моделювання практичних завдань із підготовки інтерв'ю, аналізу наративних структур і редагування журналістських текстів.

Цикл придатний для адаптації у формат подкасту або відеосеріалу, що відповідає сучасним тенденціям цифрового споживання контенту. Така форма поширення розширює аудиторію та забезпечує доступність матеріалів для різних соціальних груп, зокрема молоді та представників української діаспори.

Практична цінність полягає у формуванні емпіричної бази для подальших досліджень міграційних процесів, соціальної адаптації та

трансформації ідентичності в умовах вимушеного переселення. Матеріали циклу сприяють поглибленню суспільного розуміння інтеграційних процесів, окресленню типових проблем адаптації та відображенню індивідуальних стратегій життя українців у Німеччині. У контексті розвитку цифрової гуманітаристики та новітніх медіа, створений цикл інтерв'ю може слугувати основою для інтерактивних спецпроектів мультимедійної журналістики (Data Journalism) та вебдокументалістики. Матеріали мають високий потенціал для використання у медіамоніторингових дослідженнях, оскільки зафіксовані живі свідчення є надійним першоджерелом для протидії дезінформації та деконструкції упереджених наративів щодо українських мігрантів у європейському медіапросторі.

Крім того, верифікований аудіовізуальний контент може бути переданий до цифрових архівів та аналітичних центрів, що спеціалізуються на фіксації новітньої історії України, задля збереження унікального соціокультурного досвіду покоління для майбутніх дослідників.

Отже, створений журналістський продукт має міждисциплінарний характер і поєднує практичну, освітню та дослідницьку функції, що забезпечує його довгострокову актуальність у медіа- та академічному середовищі.

Додатково матеріали циклу можуть бути інтегровані у комунікаційні кампанії неурядових організацій, благодійних фондів та німецьких інтеграційних центрів (Kundencentren, інформаційних хабів), які займаються адаптацією новоприбулих мігрантів. Аудіовізуальні кейси проекту здатні виконувати функцію наочних інструментів (case-studies) для мовних шкіл та соціальних служб, допомагаючи глибше зрозуміти специфіку ментальних та бюрократичних бар'єрів, з якими стикаються українці.

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ЦИКЛУ ІНТЕРВ'Ю «МОСТИ ТА КОРДОНИ: ОБЛИЧЧЯ ЕМІГРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ»

2.1. Структура циклу

Цикл містить три інтерв'ю з українцями, які перебувають у різних містах Німеччини в умовах вимушеного переселення. У доборі респондентів враховано різні соціально-професійні групи:

Перше інтерв'ю було проведено з Богданом Околотом, випускником лінгвістом, що тільки два дні знаходиться в Німеччині. В ході інтерв'ю акцентовано увагу на первинній адаптації та пов'язаних з нею труднощах, та на першому враженні від нової країни.

Друге інтерв'ю було проведено з Сергієм Фаринюком, митцем, що зміг адаптуватись в новій країні за рік життя. В ході цього інтерв'ю основною темою стало порівняння ринку праці та складної економічної ситуації в Україні.

Третє інтерв'ю було знято за участі Даниїла Совенка, молодого студента, що за пів року життя в Німеччині не зміг адаптуватись та повноцінно відчувати себе як вдома. Основними темами розмови стали складнощі в адаптації, бажання повернутись на батьківщину та упереджене ставлення до українців.

Такий підбір дає змогу розкрити різні сценарії адаптації, професійної реалізації та життєвих стратегій за кордоном.

Кожен матеріал має однакову композиційну модель:

- вступна ремарка журналіста, що окреслює особистість героя та ситуацію його перебування за кордоном;
- діалогічна частина, сформована як серія питань і відповідей (10–12 позицій), спрямована на розкриття досвіду життя, праці, інтеграції, збереження культурної ідентичності;
- завершальний авторський фрагмент у якому фіксується узагальнення смислового акценту конкретної історії та її зв'язок із загальною концепцією циклу.

Така організація матеріалу забезпечує поєднання індивідуальної історії з узагальненим соціальним виміром. Кожне інтерв'ю функціонує як самостійний текст і водночас входить до цілісної структури, де розкривається досвід вимушеної міграції через персональні наративи.

Концептуальна основа циклу базується на двох смислових полюсах. Перший пов'язаний зі збереженням культурної тяглості, професійного розвитку та соціальної інтеграції в новому середовищі. Другий охоплює бар'єри адаптації, серед яких мовні труднощі, адміністративні процедури, психологічна напруга та невизначеність довгострокових життєвих планів.

2.2. Технічні характеристики

Журналістський продукт створено у форматі мультимедійного циклу, що поєднує текстову, аудіальну та відеоформи подання матеріалу. Основою залишається відео інтерв'ю, адаптоване для друкованих видань і онлайн платформ.

Обсяг кожного матеріалу становить 1800–2200 знаків із пробілами, що відповідає стандартному журнальному формату короткого інтерв'ю. Сукупний обсяг циклу сягає приблизно 12 000 знаків, що забезпечує цілісне сприйняття теми без перевантаження інформацією.

Технічна реалізація передбачає три формати подання:

- текстовий формат — основний варіант для друкованих і цифрових медіа;
- аудіоформат — запис повних розмов у вигляді подкастів;
- відеоформат — короткі інтерв'ю для соціальних мереж і відеоплатформ.

26

2.3. Ідейно-смисловий задум

Назва циклу має метафоричне навантаження та відображає двоїстість досвіду вимушеного переселення.

Поняття «мости» позначає збереження зв'язку з країною походження через мову, культуру, професійну діяльність, родинні зв'язки та інформаційний обмін. Воно охоплює також процеси інтеграції у нове соціальне середовище, формування професійних контактів і участь у локальних спільнотах.

Поняття «кордони» відображає обмеження, що виникають у процесі адаптації. Сюди належать мовна складність, бюрократичні процедури, відмінності правових систем, психологічне навантаження, соціальна дистанція та невизначеність щодо довгострокового проживання.

Кожне інтерв'ю репрезентує окрему життєву траєкторію, у межах якої співіснують обидві смислові площини. Одні історії акцентують інтеграційні можливості, інші — труднощі адаптації, проте всі разом формують багатовимірну картину сучасної української міграції.

Центральним елементом виступає особистість героя як активного учасника соціальних процесів, здатного до трансформації власної життєвої стратегії в нових умовах.

Еміграційні процеси формують нову соціальну реальність української діаспори, що отримала умовне визначення як «нова німецька Україна». У межах цієї реальності одночасно функціонують культурні та ідентифікаційні зв'язки з Батьківщиною, а також виникають соціальні, мовні та бюрократичні обмеження між різними соціокультурними середовищами.

Проблематика людського виміру еміграції, що охоплює особисті історії, емоційні стани, професійну реалізацію та плани повернення, залишається недостатньо відображеною в українському медіапросторі.

27

2.4. Специфікація аудиторії

Аудиторія циклу має багаторівневу структуру та охоплює різні соціальні групи.

Перша група — українці працездатного віку, які перебувають у процесі еміграції або розглядають можливість виїзду. Для них матеріали виконують

інформативну функцію щодо реальних умов життя та роботи в Німеччині.

Друга група — українська діаспора, що вже сформувалася на території Німеччини. Для неї цикл виконує функцію фіксації спільного досвіду та підтримки комунікаційних зв'язків.

Третя група — студенти та викладачі журналістських спеціальностей, для яких матеріали становлять практичний приклад реалізації інтерв'ю як жанру документально-публіцистичної журналістики.

Четверту сегментну групу становить німецьке приймаюче середовище — представники місцевих громад, соціальні працівники, волонтери та роботодавці, які взаємодіють з українцями. Для цієї категорії медіапродукт виступає інструментом подолання мовних і соціокультурних бар'єрів, що дозволяє глибше зрозуміти мотивацію, психоемоційний стан та реальний потенціал вимушених переселенців.

П'ятою цільовою групою є академічна та дослідницька спільнота — соціологи, політологи, демографи та фахівці з міграційної політики. Для них живі наративи респондентів є цінним якісним матеріалом (першоджерелом) для аналізу поточних трансформацій європейського суспільства та прогнозування подальших міграційних трендів

Сформована структура аудиторії забезпечує багатовекторне сприйняття матеріалів і підсилює їхню суспільну значущість, оскільки охоплює як безпосередніх учасників міграційних процесів, так і дослідницьке середовище.

28

ІІІ. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біженці з України незадоволені життям в Німеччині // OBOZREVATEL. 2025. 31 жовтня. URL:
<https://www.obozrevatel.com/ukr/ekonomika-glavnaya/fea/bizhentsi-z-ukraini-nezadovoleni-zhittiyam-v-nimechchini-yaki-ekonomichni-faktori-vplivuli.htm> (дата звернення: 20.03.2026).
2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник.

- 2-ге вид. Львів : ПАІС, 2018. 312 с.
3. Європейський журналістський центр. Reporting on Migration : Guidelines for Ukrainian Media. Brussels, 2024.
 4. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика: 2-е вид, випр. К.: Вища школа, 2007. 231 с.
 5. Інститут масової інформації. Медіаосвіта та медіаграмотність : підруч. для студ. пед. коледжів / за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр Вільної Преси, 2014. 431 с. URL: <http://www.aup.com.ua/uploads/mo3.pdf> (дата звернення: 15.03.2026).
 6. Калита О. П. Жанрові особливості інтерв'ю на сторінках українських онлайн-видань // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. Т. 34 (73). № 1. Ч. 2. С. 308–315.
 7. Михайлин І. Л. Науково-дослідна робота студента з журналістики : методичні матеріали. Харків, 2010. 92 с.
 8. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп.- К.: Центр учбової літератури, 2011 - 496 с.
 9. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 “журналістика та інформація” / В.В. Різун. К.: Видавничий центр “Просвіта”, 2008. 260 с.
 10. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві : навч. посібн. Київ, 2008. 144 с.
 11. Три роки у Німеччині: як вони нас змінили – інтерв'ю з психологинею // Amal Berlin. 2025. 4 квітня. URL: <https://amalberlin.de/ua/2025/04/04/three-years-in-germany/> (дата звернення: 23.03.2026).
 12. Українці в Німеччині: історія, lifestyle та інтеграція в 2026 році // Engage. 2026. 19 березня. URL: <https://engage.org.ua/ukrayinczi-v-nimechchyni-istoriya-zhyttya-ta-integracziya-v-2026-rocz/> (дата звернення: 22.03.2026).

13. Центральний реєстр іноземців (AZR). Aktuelle Zahlen zu Ukraine Geflüchteten in Deutschland : Stand 01.01.2026 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bamf.de> (дата звернення: 20.03.2026).
14. Bundesagentur für Arbeit. Arbeitsmarkt für Geflüchtete aus der Ukraine in Deutschland : Bericht 2025. Nürnberg, 2025. 48 S.
15. Destatis (Statistisches Bundesamt). Bevölkerung mit Migrationshintergrund – Ergebnisse des Mikrozensus 2025. Wiesbaden, 2026.
16. Media and Migration. London : Routledge, 2001.
17. UNHCR. Ukraine Refugee Situation Report 2025. Geneva, 2025.

30

IV. СЦЕНАРІЙ ЦИКЛУ ІНТЕРВ'Ю

Передмова:

Ведучий: Троє хлопців з Вінниці, 3 різних життя, 3 різних причини опинитись тут. Хтось приїхав за можливостями. Хтось хотів побачити щось нове, хтось тікає від війни, але кожен з них справляється по своєму.

Перше інтерв'ю:

Ведучий: Наразі ми знаходимось в Німеччині. Місто Оснабрюк, і сьогодні у нас інтерв'ю з мешканцем міста Вінниця. Представтесь, будь ласка, розкажіть про себе.

Богдан: Мене звати Богдан, мені 22 роки, я народився в Луці Мелешківській, але переїхав до Вінниці. І прожив там останні 3 роки свого життя.

Ведучий: Цікаво, скажіть, будь ласка, як давно ви в Німеччині і чому саме Німеччина?

Богдан: В німеччині я всього 2 день. І обрав цю країну не випадково, тут живуть мої друзі, я хотів приїхати сюди раніше, але в мене не було

можливості, коли можливість випала я одразу ж сюди приїхав. Ну і починаю нове життя.

Ведучий: Скажіть, будь ласка, як вам взагалі далось це рішення покинути Україну? Все таки війна вже йде не 1 рік, і ті, хто виїжджають зараз напевно роблять це з дуже великою боллю в серці, тому що дуже довго чіплялися за Україну. Дуже довго хотілось там залишитись, але я так розумію що залишитись не вийшло.

Богдан: Насправді залишитись не вийшло, і я не єдина людина з мого оточення у якої не вийшло залишитися, тому що ситуація не дуже приємна і

31

ще на початку війни в 2019 – 2020, а точніше з 2019, 2021, потім 2022 частково Я жив в Києві, тому досвід деякий в цьому маю. Мені доводилося ховатися в укриття, і в підвалах жити, деякий час навіть ми не могли виходити з будинку. В Вінниці ситуація спочатку була майже така ж, але потім стабілізувалася. Насправді люди, які там залишаються, дуже шкода... Просто хочеться, щоб все це скоріше закінчилось вже.

Ведучий: Розумію і дуже сподіваюсь, що все це закінчиться якомога скоріше. До речі, чи збираєтесь повертатись, чи ви плануєте залишитись в Європі?

Богдан: Я б хотів повернутися додому, але наразі такої можливості не розглядаю, тому що я проживаю зараз в цій країні дуже мало часу. Я сюди тільки приїхав, тому мені здається, як мінімум, ринок праці тут влаштований для моєї спеціальності краще, мені буде простіше знайти роботу в своїй галузі згідно із заробітною платнею. Ну реально, якщо дивитись по факту з кращими умовами, ніж в Україні, там моя робота дуже дешево оцінюється.

Ведучий: Скажіть, будь ласка, тоді яка у вас спеціальність? І наскільки більше можливостей для її розвитку тут Німеччині?

Богдан: Я маю 2 спеціальності, це 2 вищі освіти. Перша це

перекладацька педагогічна діяльність. Я можу бути перекладачем германських мов і літератури. Крім цього, викладачем англійської середніх старших класах ну і друга освіта, відповідно магістратури якраз таки виключно викладацька діяльність. В Україні така заробітна платня станом на 2025 рік... кінець 2025 початок 2026 року варіюється від 20 до 25 тисяч гривень. Якщо це прикладач в штаті то це взагалі 9 тисяч гривень і плюс потрібно мати напрацьований досвід.

Ведучий: В Україні наразі складна економічна ситуація. Всі ми розуміємо, що з роботою там не так просто. Добре, тоді розкажіть, будь ласка, за цей короткий термін що ви знаходитеся в Німеччині З якими

32

труднощами вам довелося зіткнутись? Можливо, німецька бюрократія, або ж початкові важкі етапи, або мовний бар'єр?

Богдан: Перше і єдине зараз це мовний бар'єр, поки що ніяких труднощів не було, тому що документи я тільки почав оформлювати. Але я думаю, що почну цим займатися і з бюрократією теж зіткнуся, хоча можливо це і міф. Але, виходячи з досвіду моїх друзів, які тут проживають певний час це реальність.

Ведучий: Ось ви говорили, що ви перекладач тому ви попали в дуже потрібне місце, в Німеччині зараз нова хвиля еміграції не тільки з України, тому інтеграція в суспільство дуже потрібна. Які у вас враження про Німеччину? Все таки це дуже багатокультурна країна і багатьох людей, українців, що приїжджають сюди, ловить якийсь культурний шок, тому що в нас дуже монокультурна країна.

Богдан: Насправді, я не хотів сюди їхати, бо спочатку мені не подобалось культури цієї країни. Я знаю історію також цієї країни, вивчав її в школі, потім вивчав в університеті, вивчав літературу цієї країни, так як це моя спеціальність, вивчав частково мову цієї країни, також працював навіть з німцями в одній сфері в продажі, smm, маркетинг... В цілому, мені здається,

це було пов'язано з тим, що в мене просто складалось не неправильне враження про саму країну, а якийсь більш стереотипний нав'язаний погляд. Тому що німці самі по собі консервативні, але загалом я багато де ще не був. Але проїздом багато де і був, тут і те, що я бачу, мені сподобалося, мені подобаються міста, мені подобається архітектура, люди в цілому доброзичливі і веселі.

Ведучий: До речі, на рахунок людей... Як тут взагалі ставляться до українців? Я знаю що тут ледь не найбільша діаспора росіян і ледь не найбільша діаспора українців в світі, чи не виникало у вас якихось конфліктів за цей короткий час?

33

Богдан: Ну насправді конфлікту поки що не виникало, але з росіянами я стикався, бачив, це чутно це видно в першву чергу по тому як вони говорять і це стосується не лише росіян, але насправді і українців також.

Ведучий: Розумію. Як взагалі ставляться до українців в еміграції, місцеві мешканці, чи допомагали вони якось вам, як взагалі проходить оцей процес первинної інтеграції в країні?

Богдан: Процес первинної інтеграції в новій країні завжди проходить складно. Перше і найоб'єктивніше що можу про це сказати – Німеччина допомагає соціальними виплатами. Фактично прихисток який вона надає це не лише прихисток політичний, але й прихисток соціальний, тому що вона допомагає з житлом, з їжею. Вона допомагає з вивчення мови. Вона допомагає фінансово. Крім цього, вона допомагає ще й гуманітарно, надає їжу, якісь необхідні речі, вона надає житло біженцям, будь які необхідні речі, які тобі потрібні. Тому я думаю, питання інтеграції в цю країну, як і в будь яку іншу європейську країну або не європейську країну... залежить лише від самої людини та її бажання.

Друге інтерв'ю:

Ведучий: Наразі ми знаходимось в місті Гамбург. Сьогодні в нас інтерв'ю з ще одним мешканцем нашої улюбленої вінничини, розкажіть будь ласка про себе.

Сергій: Так, доброго дня звати мене Сергій, дійсно в минулому я мешканцем Вінниці до якогось періоду навіть міг сказати, що люблю це місто але згодом в силу певних обставин я змінив своє місце проживання. Сподіваюсь назавжди, сподіваюсь, можуть стати повноправним громадянином. Звісно, хотілось би німеччини, але в принципі, я б хотів собі

34

на будь яке інше громадянство так це те, чим я зараз займаюсь, вивчаю мову. Намагаюся інтегруватись, займаюсь пошуками роботи. Ну вивчення мови це є частина пошуку роботи, так як це перше що ти повинен зробити, приїхавши в іншу країну, це вивчити мову і цим я наразі займаюся для того, щоб досягти таких цілей, які я бачу.

Ведучий: Сергію, у вас дуже цікава і дуже радикальна позиція щодо України. Напевно перший раз бачу таку позицію. Скажіть будь-ласка чому так взагалі, як давно ви вже виїхали з України? І чому така цікава позиція у вас?

Сергій: Тут я проживаю близько половини року, наразі майже закінчив мовний курс зараз буду здавати тест на в2 рівень мови, щоб згодом після цього відразу піти на роботу. І так плавно ми можемо підійти до першої і очевидної причини чому я так радикально відношусь до того, що хочу жити тут, а не в Україні, тому що за 24 роки в мене не виникло ні одної такої можливості, як тут за перші пару місяців влаштуватися на роботу,

влаштуватися на... В мене є вища освіта. Я закінчив університет. Але тут за перший місяць мені дали більше можливостей піти на набагато кращі роботи, ніж я навіть можу собі уявити в Україні. Тому ну як тільки сюди приїжджаєш, тобі відразу стає очевидно, всі плюси і мінуси на контрасті... Я до цього не був сильно таким любителем еміграції, не думав, що закордоном набагато легше, що тут все супер класно. Я розумів, що тут також важко, що тут також багато своїх підводних каменів. Але зараз і моя позиція такою відверто радикальною стала саме після того, як я сюди приїхав і зміг порівняти на контрасті життя в Україні і життя тут, і так в мене взагалі не лишилося ні одної причини, щоб повернутися в Україну чи навіть приїхати, туди. Відверто кажучи, навіть до батьків не хочу приїжджати. Я навпаки, в свою чергу зроблю все, щоб їх сюди привезти. Сам я не приїду, я просто допоможу їм сюди перебратися і сподіваюсь, що також вони зможуть жити тут.

35

Ведучий: Ну треба враховувати і те, що у нас йде війна останні 12 років в Україні в різних її фазах, і це теж впливає на економічний стан в країні можливість пошуку роботи. Але можливо, ще є кардинальні відмінності між життям тут і в Україні? Що вас змусило прямо захотіти тут залишитись?

Сергій: Ну в 1 чергу це безпека. Тут набагато безпечніше. Тут я можу вільно пересуватись після того, як я приїхав сюди... Ніхто моє пересування ніяк не обмежує, тому при бажанні я можу хоч сьогодні хоч завтра поїхати в будь яку країну по всьому світу, і це все залежить виключно від мене і від мого бажання, а не від якогось дозволу чи ще чогось тут. Звісно, так безпечніше і безпечніше в 1 чергу через те, що я зазначив, що навіть ну ми не можемо сказати, що сьогодні безпечно, тут завтра тут також буде безпечно. Тому, звісно, в першу чергу це свобода пересування, те для чого я приїхав. Ну і звісно сильна економіка, багато робочих місць, багато можливостей в першу чергу багато можливостей які тобі дає ця країна за 1 дня відразу... Я ні на секунду не відчув себе що мені чогось не вистачає... Відразу тебе забезпечують усім необхідним і навіть більше ніж необхідним. Якщо

відверто говорити, тобі дадуть і провіант, і гроші, і можливість піти на роботу, можливість вивчити мову все, що від тебе потрібно це тільки одне бажання залишитись працювати. А якщо такого бажання немає, ти можеш як мінімум до 27 року знаходитись тут, а потім повернутися в Україну. Якщо так хочеш, і тобі ніхто не заборонить цього зробити так, як по факту це все прихисток тимчасовий, але якщо ти хочеш тут залишитись, тоді ти також можеш, я так і зроблю, так і планую зробити, поки вивчаю мову...

Ведучий: Це вже звучить як агітація, щоб їхати в Німеччину, але от цікаво, якщо ви кажете що тут таке добре ставлення до українців, можливо виникали деякі труднощі з інтеграцією мовою, все таки це одна з найважчих мов світу, прийнято так думати.

Сергій: Авжеж звісно, мова важка, так, може бути важко її вивчати в першу чергу через її складні конструкції побудови речення. Але я скажу з

36

власного досвіду, якщо ви знаєте в англійську мову, вам буде набагато краще... Англійську мову я знаю. В мене в принципі, я думаю, є б 2 рівень. І на практиці це мені дуже допомогло вивчати німецьку, так як багато схожих слів, багато будеш розуміти і також з українською і російською мовою німецька часто пересікається і знову ж таки все залежить виключно від бажання. Якщо ти захочеш вивчити мову тут, тобі допоможуть, не захочеш - не вивчиш. Я бачив багато прикладів людей, які вивчили мову навіть швидше, ніж я вивчив і бачу багато прикладів людей, які живуть тут 3, 4, 5 років і не знають мову навіть на початковому рівні. Тому все залежить від бажання. Також я, звісно, не агітую нікого переїжджати за кордон. Я вважаю, що повинно бути у кожного, у кожного повинну буде якесь право якась власна думка. Кожен вправі вибирати, як йому розпоряджатись його життям. і саме про такі логіці я тут опинився. Так, можливо, це не зовсім справедливо по відношенню до людей, які думають, що в якійсь є борг є такі обов'язки перед Україною. Звісно, я не забороняю так вважати, і цей борг віддавати, будь ласка, але я в силу цього я. До того, що має таку позицію я і не

претендую на ніяку віддачу від України. В свою чергу я вважаю, що без таких людей, як я в цій країні, буде набагато краще. Тому що якщо ти хочеш жити, в якійсь країні ти повинен її підтримувати, повинен її любити, поважати і саме на таких на основі таких людей і будується майбутнє світле для країни. Тому я вважаю, що мені і таким людям, як я краще не жити в Україні. Так, трохи радикальна думка але на мою думку, ну цілком логічна. Можна сказати, багато з тих, хто почує мою думку, погодиться зі мною навіть до того, як я сам от буду це проговорювати. Моя позиція на мою думку, моя позиція послідовна чітка і логічна. Я вдячний Німеччині за всі можливості, що вона мені дала і в свою чергу також готовий віддати все що в моїх силах.

Ведучий: Цікаво... От ви казали що маєте вищу освіту і вже підшуковуєте собі роботу для того щоб працювати по спеціальності, будь

37

ласка, скажіть де ви навчались і скажіть будь-ласка чи є суттєва різниця в зарплатні та умовах праці у нас та тут?

Сергій: Є радикальна відмінність звісно, радикальна відмінність в розмірі заробітної плати. Раніше можна було сказати, що у нас мінімальна зарплатня 8000 гривень... А тут можуть отримувати некваліфіковані працівники за день стільки, але в свою чергу в нас було дуже дешеве житло, були дуже дешеві продукти, але зараз навіть на стан того часу, коли я останній раз був в Україні, ціни не сильно відрізняються від тих, що я бачу тут. А різниця в зарплатні просто незрівнянна... Тому, що навіть некваліфіковані працівники тут заробляють більше ніж будь яка професія, яку я міг собі уявити в Україні як професія на яку б міг потрапити я... Можливо, у когось інші можливості, Можливо, хтось може знайти собі гарне місце для роботи в Україні і саме таким людям я вважаю, що там потрібно залишатись... Якщо вони цього хочуть і працювати, але я, в свою чергу, за всі свої роки прожиті в Україні, не знайшов для себе ні одного схожої пропозиції для праці... По професії я економіст. Я вчився на економічному факультеті донецького національного університету, закінчив спеціальність бізнес,

переклад. Саме тому мені було набагато легше вивчити нову мову, так як це частина моєї спеціальності. Я гарно знаю англійську, хоча насправді англійську тут не так багато людей знає. Але звісно, вона може допомогти в деяких моментах і тут я навіть не сказав би, щоб прям сильно планую працювати по професії. Я б з дуже великим задоволенням отримав нову освіту тут. Звісно, для початку я пішов би скоріше за все, на некваліфіковану роботу для того просто щоб могли забезпечувати самого себе для того, щоб самому платити за квартиру, самому платити за їжу за все, так як зараз мені виділяє на це все держава. Не дуже хотілось би так продовжувати звісно, хотілось би як можна швидше знайти роботу самому все оплатити і паралельно здобути якусь нову освіту. Можливо, знайти якесь своє нове

38

призначення в цьому житті і просто я дуже радий, що я бачу, що ця країна як мінімум може мені дати ці можливості. Тому я цілком відчуваю себе щасливим і на своєму місті. Думаю, що також від моя позиція виграшна абсолютно.

Ведучий: Дуже сумно, що така талановита розумна молодь покидає Україну, можливо ви зміните свою думку... Але все ж не можу з вами не погодитись, тому що головне свобода вибору і волі... В кожній людини має бути вибір.

Третє інтерв'ю:

Ведучий: Сьогодні ми знаходимось вдома в гостях у Совенко Данила, ще одного українського біженця. Розкажіть, будь ласка про себе, як давно ви тут, чим ви тут займаєтесь?

Данило: Вітаю, я тут уже знаходжусь 7 місяців. На даний момент я ходжу на курси інтеграційні...

Ведучий: Ну от ви кажете, що ви тут уже 7 місяців, що вам дала Німеччина

за цей час? Чи ви вивчили трішки мову? Я бачу вас дуже гарне комфортне житло це ваша заслуга... Чи це країна надала вам? Це повністю заслуга країни?

Данило: Так, вона нас забезпечує, біженців. За 7 місяців я зіткнувся найбільше з бюрократією. Я, наприклад, чекав своє посвідчення особи близько 4 місяців. Також страхову карту я чекав близько півроку, але в цілому мені країна подобається. Тут є багато українців, також, з ким можна знайти спілкування, якщо захотіти. В цілому як я раніше зазначив, я вже вчу мову трохи можу сказати. Наприклад, в магазині розрахуватись можливо, щось дуже по простому поспілкуватись з носіями мови. Ну, тобто первинна адаптація проходить непогано.

Ведучий: А як взагалі тут в Німеччині? Чи плануєте ви тут залишатися? Чи можливо сумуєте за Україною?

39

Данило: Ну в Німеччині дуже гарно, я вважаю, але тут багато перешкод, як для мігрантів саме. Тобто неможливість знайти роботу без вивчення мови, дуже довго вивчання мови сам процес займає. Ну само собою і дуже велика кількість нелегальних, наприклад, мігрантів, які можуть робити все, що завгодно, і їм скоріш за все нічого не буде. Оце є недолік Германії.

Ведучий: Можливо, ви особисто стикались з якимось упередженим ставленням до українців тут або з поганим відношення від тих самих нелегальних мігрантів?

Данило: Ні, саме з упередженим ставленням до українців я ще на щастя, поки що не стикався, але на рахунок мігрантів... Ну я бачив безхатків багато, які там можуть вживати наркотичні речовини і вести себе дуже неетично, неправильно. На мою думку ось таке я бачу щодня...

Ведучий: До речі, на рахунок наркотичних речовин тут в Германії, наскільки я знаю, легалізовано канабіс повністю, його куріння в рекреаційних цілях... Скажіть, чи не заважає все пересічному українцю? Тому що для нас це дико, в нас є повністю заборонено, а тут ідеш по вулиці і... На кожному кроці цей запах.

Данило: Запах він якось трошки не подобається, але я вважаю, що це

терпимо тим паче тут це дозволено, але також і багато різних осіб, можливо, нелегальних, які займаються саме розповсюдженням наркотичних засобів, а це по закону тут заборонено.

Ведучий: Ми бачимо, що німеччина дуже лояльна до всіх, до кого можна ось тут почався, наприклад, місяць гордості і кожен день під нашими вікнами проводять паради, як ви цього ставитесь?

Данило: Ну, слава Богу, я цього не чую, але взагалі я ставлюсь до цього нейтрально. Головне, щоб вони не робили свої права важливіші за права всіх інших.

Ведучий: Це правильно ви кажете, що навчаєтесь зараз тут і я так розумію, що ви закінчили навчатися в Україні. Наскільки схожі системи освіти тут і в Україні, які у них відмінності? Тому що, наскільки я чув, загально прийнята думка, що в європі система освіти середньої трішки гірше, ніж у нас, у нас буквально трішки вищі стандарти.

40

Данило: Так я вважаю, що тут система освіти не схожа на нас на нашу це однозначно. Я вважаю, що у нас краще в тому плані, що набагато більше дають інформації. Доступніше пояснюється якимось більш стисnutих термінах. Але тут люди, на мою думку, в цілому загально менш стимульовані розвиватися, придумувати щось нове, тобто в Україні це якимось більш творчі люди. Тут такого, я не дуже помічаю.

Ведучий: А тим не менше, що ви можете сказати на рахунок пошуку роботи і вже вторинної адаптації після вивчення мови? Наскільки все важко було б тут чи країна допомагає в цьому плані уже після отримання мовного сертифікату?

Данило: Ну я думаю, що це досить таке насправді важка задача знайти роботу тут, тому що хоч ти і проходиш мовні курси, але все залежить від фактичного володіння мовою. Тобто курси можна пройти, аби як, так би мовити. Але все одно роботу знайти важко. Ну не всюди беруть тим паче, тому що ти українець як мінімум. Тому, що у нас люди не дуже хочуть працювати за найменші кошти, які тільки можливо.

Ведучий: Скажіть, будь ласка, чи не сумуєте ви за українською мовою в принципі, за домом? Тому що все таки і культурно, і архітектурно німеччина сильно відрізняється від України.

Данило: Так, я дуже сумую за Україною хочу дуже сильно до неї повернутися як тільки це закінчиться. От і тому, що тут геть зовсім інші люди ментально і також мова дуже відрізняється від нашої, але в цілому можна знайти свій підхід до всього.

Ведучий: Все таки скучили за солов'їною мовою. Я вас розумію. От ви кажете, що тут досить багато українців... Наскільки це дружна діаспора? Чи це більш незалежні групи осіб?

Данило: Ну я думаю що тут є люди які якось хочуть відсторонитись всього українського, будучи українцями. Але багато є насправді звичайних людей, які всі ми, які, якщо бачать, що тобі потрібна допомога, вони тобі запропонують 100%.

Ведучий: От ви кажете, що знаходитесь тут уже 7 місяців. Можливо, є у вас якісь поради для тих, хто тільки збирається виїжджати? Тому що як ми

41

бачимо, поки війна не закінчується і з часом все більше і більше людей емігрує з України.

Данило: Так у мене є поради. Я вважаю, що якщо хочете виїхати, то виїжджайте звичайно. В Німеччині обирайте ту землю, яка вам, наприклад, ближче по душі, але можу сказати від себе, що в північній рейн вестфалії там найбільша кількість українців тут дуже часто всіх заселяють. Тобто там буде краще, наприклад, велика діаспора для спілкування. Можливо знайти якісь гуртки чи ще щось... Якщо хочете, то, звичайно, їдьте.

Ведучий: Тобто тут є локальна прив'язка до певної землі, і я так розумію, ти не маєш права виїжджати з цієї землі, якщо країна тебе туди послав, так?

Данило: Так, по документах куди тебе держава приписала ти там маєш прожити 3 роки без права зміни землі... Тобто по самій землі можна переїжджати, але не за межі, щоб поїхати за межі там потрібно, щоб були певні умови. Тобто якщо ти знайшов роботу в іншій землі або в тебе там кровні родичі, такі як там батько, мати, сестра, брат...

Ведучий: Славнозвісна німецька бюрократія... Що ж тоді дякую за таке цікаве інтерв'ю було приємно поспілкуватися. Сподіваюся, ви зможете повернутись в Україну і бажаю вам удачі.

Данило: Дякую вам за інтерв'ю. Мені було дуже приємно з вами

поспілкуватися.